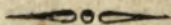

N e m z e t i
Sinopsis!
T Á R S A L K O D Ó

1 8 3 3

I-ső F é l e s z t e n d ő

í r t á k

BCU Cluj / Central University Library Cluj
A Z O L V A S Ó K.

Hetenként kiadta

Az Erdélyi Híradó

S z e r k e z t e t é s e.

K O L O ' S V Á R O N

1 8 3 3.

ERDÉLYI MUZEUM
KÖNYVTÁRA

H. 111

F o g l a l a t.

Az ezen fël-esztendőben eléforduó

D a r a b o k.

(betű-rend szerént)

Lapok' Száma.

Anekdoták.	79 - 81.
Angol kutyák.	96.
Az aszszony panaszszára	177 - 182.
Arabs ló tör'sök fája.	400.
Bal itéletek.	193 - 202.
Bányász jelességek Erdélyben.	81 - 87.
Baj viadal. 151 - 161. 166 - 175.	184 - 189.
Bévádolt szerelem.	263 - 267.
Blaye vára	240.
Borozda jártatás.	270 - 273.
Berry Herczeg meggyilkoltatása.	312 - 316. 321 - 330.
Byron (Lord) életéből némely vonások.	396 - 400.
Czukor czékla természetse.	107 - 109.
Czukor gyarak kerek répából, az austriai birodalomban.	379 - 381.
Degenfeld Otto (Gróf) Fő Ispánságába lett béállittatásakor.	48.
Emberség.	287 - 288.
Erdély nemes lelkü leányihoz.	401 - 407.
Erdélyi Cassinokhoz.	221 - 225.
Értekezés a' Magyar és Székely nyelvről.	225 - 234.
	241 - 252. 257 - 263.
Esőmérő.	412 - 416.
Felelet N. Társ. 832. II. Köt. 21 számi értekezésre.	21 - 26.
Felelet Ns. Zuard közbe szollására.	205 - 312.
Felelet.	320.
Feleletre való kérdés.	316 - 320.
Felelet Caesarhoz N. Társ. 1832. II. Köt. 9-dik szám alatt irt tanács kërletre.	407 - 412.
Fejedelem mátká	288.
Figyelmeztetés.	368.
Franciaországí büntető törvények. 109 - 112.	121 - 128.
	129 - 139.

Gyenge Kormányok.		352.
Hazafiak vagyonságának befolyhatása.	385 - 396.	
Hévmérő, Barometrom és szelek.		26 - 30.
Ibrahim Basa.		189 - 193.
Kedves és hív bájoló levél		182 - 184.
Két rajzolat a' Lengyel szabadsági idő korból.		175 - 177.
Kérelem.		382 - 384.
Könyvi'sgálat Klio.	337 - 349.	353 - 359.
Kritikai lapokra egy pillantat.		209 - 215.
Különös égi tünemény.		30 - 32.
Lago di Amsancto.		32.
Magyar nyelv terjesztéséről.	359 - 368.	369 - 379.
Magyar Telegráf.		384.
Marokkoi Császárságról.		202 - 208.
Mesterség hazudni.		16.
Múlt, jelen, és jövőendő.	4 - 14. 33 - 39.	49 - 58. 65 - 71.
Napoleon a' Bantzeni ütközet előtt.		235 - 240.
Nagy állat.		112.
Nehézség.		320.
Oltalom fegyver.		304.
Omár Ben Alkhattab.		139 - 145.
Régiségek.	330 - 336.	349 - 352.
Rojba gyökér.		381 - 382.
Romeo és Julia koporsójok.		47.
Szép nemhez.		252 - 256.
Szép nem postája.		1 - 4.
Szépség veszedelmei.		17 - 21. 39 - 47
Szerelem Szarándok.	58 - 64. 71 - 79.	87 - 96. 97 - 107. 113 - 121.
Sinai titkos társaságok.		267 - 270.
Schlabrendorf Gustáv (Gróf).		284 - 287.
Törvényes igazság kiszolgáltatása Észak Ámerikában.		161 - 166.
Termesztés és Tenyésztés.		215 - 221.
Töredék egy szegény útozó tanuló nap- lójából.	273 - 284.	289 - 302.
Történet, 's történet író.		302 - 304.
Uj nyavalya.		208.
Játék,		336.
Vármegye Tiszti választásokról.		145 - 151.

Nemzeti Társalkodó.

Januárius' 5-dik napján 1833.

S z é p n e m p o s t á j a .

Az új év első reggelén véletlenül betoppanni a' Társalkodóba, 's az olvasókat minden előjelentés nélkül meglepni régi feltételem. — Mi czéllal? azt fejem — vagy inkább szívem rég megállította: A' szép nem szolgálata; — elszüntetni azon méltó panaszt, hogy a Lombosi gyámsága alól már szárnyrakölt fejedelmi árva gyermek, ki boldogulásáért 10 hónap előtt nyilvános kérelevellel folyamodott a' mindentható aszszonyokhoz, máhnap egy korán komorúlt mord képü pedánt ifulegénnyé válik, mert komoly hangu közletei inkább a' per-nyalábok szentes halmai mellé, — inkább a' régiségek 's történetek bizonytalan nyomait fürkésző *Criticus* poros papirosai közzé, — inkább az országok nemzetek arányait viszonyait rendszereit feszegető *Politicus'* serbölcs tünődéséhez tartoznak — mint a' szépnem lány kezébe, csinos varró- vagy öltöző asztalára illenek — „hogy a' hajdan, a' vérmező kartertei között hölgyeihez oly lovagilag gyengéd Magyar, ma a' fejlődő szebb elme ész-

ny-századja hajnalán, aszszonyait, Ásiából hozott zelotyp garral zárja-el azon egyetlen folyóírástól melyet már czínoje velek oly szembetünőleg közössé tézen mert azt nagyobbára férjfi érdekü 's aszsznyt csak ásitató darabokkal tömi-meg."

Mi név alatt? mi alakba lépjek-bé? — e' felett rég habozok. Széphagzatu új név már sokszor lett szerencsés 's szépnemnél. Mj nevet adjak hát magamnak? sokat törtem fejemet: „Szolgáló lovag“ (cavalier servant) szép ugyan jelentése, de nea hangzik szépen, 's nem is új; azonban ezembejuta „a' bús alakú lovag“ 's ezzel elhagyék, mert én nem egy képzelt Dulcineának, hanem az egész nemnek ohajtok szolgálói. Egyáltalában oly nevet kerestem mely engem fenlebegő vagy szárnyas valóságnal képzeltessen, ki repülni szeretek, 's tudok repülni hogy kegyaszszonyim repülő kedvenek eleget tessek, 's ilyet rövidet nem láltam. Megállítám végre hogy nevem legyen „A' szópnem postája.“ De azért ne képzeljétek engem kétkerekű targonczával vagy valami henna ló hátán, gubával 's csingő postasíppal hátomon; alakomról különis szép képzetek legyen; olyan képet formiljatok rólam, mint egy elementaris léleké va amely tündér szolgálatjában, ki a' levegő roppant bírodalmában mindenütt leng, a' föld határiról az ég felé reppenő szép tettek' gondolatok vékony gőzeit szedi, 's mint ritkaságot hordja aszszonyának; vagy mint Irisi a' Juvo pos-

táját, ki a' felsőbb a' tisztább érzetek etheri párázatjait, előbb éig nyúló diadalmi boldozattá — az éggel kötött frigy jelévé alkotva felemeli, 's a' föld egyik végéről a' másikra szívja által; vagyha ezek igen vékony képek, legalább olyan szárnyas lóval gondolatok milyennel Perseus sietett Andromeda mentésére, mert úgy ohajtom én, midőn a' férjfi 'sarnok szeszély a' lélek szabadságaitól megfoszt, 's csupán maga kényei eszközévé, szükségei szolgatárgyává aláz, 'és a' hamis illendőség kemény kösziklájához láncozol, titeket, a' közbalvélemények tengeréből kimászó unalom rémitő csudájától megmenteni. Mivel tudom én hogy kebletekben ered titkos lételünk, onnan foly az első táplalat, szép ajakitok fejtik az érzet első kincseit szívükből, a' gondolat első képeit lelkükből; — 's érzettem hogy ti mennyői örömöket tudhattok szőni a' földi élet közzé.

Mi lesz ezen név alatt, ezen alakban hivatalom, szolgálatom? — Feljárom az idő a' természet' a' művészet roppant birodalmait, esetekből történetekből tettekből vonásokat színeket szépségeket keresek, 's azokkal, kegyaszszonyim, számatokra a' Társalkodónak legalább felét elfoglalom. — Hadd bontsák hát mohon férjeitek, kedvesitek, minden héten kétszer, a' sípos postától hozott hírlévelek csomóját, — hadd olvassák a' csatamező történeteit, a' kabinétek intézeteit; a' kamarák végzéseit, a' népek mozdulatait, hadd fesze-

gessék Európa kérdéseit — ők azokat mégsem fejtik meg; — a' ti szárnyas postátok is érkezik minden héten. Ti irtóztok a' vérméztől; a' ti rendeltetések a' házi élet keskeny körében holdogitni; Én nektek az emberi szív történeteiből hordok adatokat, a' természet szépségeit a' művészet kincseit gyűjtöm, majd régi majd újabb esetekből közlök érdeklő vonásokat, majd vidékek tájékok szokások festéseivel múlattalak, majd remekekkel ismertetek, majd magasabb elmék szép álmait is elbeszélem; — változtatva — mert ti a' változást kedvelték — 's így elméteknek nemesebb foglalatosságot, társalkodástoknak szebb tárgyakat nyújtva szívetek érdeklésére törekszem. Minden a' mi alá nevémet írom titeket illet, én hozom azt számatokra; — 's ha néha némelyitek közletimről érzetét jegyzetét kijelenti, 's én azzal a' többinek udvarolhatok, legszebb reményem telyesedik, az: hogy a' magyar szépeknél a' szebb elme ébred, mert az érzés és ismeret jobb tárgyai feletti költsönös közlés társalkodási szükségé vált. —

Múlt, Jelen, és Jövendő.

(Folytatás)

Lásd Nemz. Társalk. 1832 1-ső féleszt. 59 lap.

III. Jövendő.

Mit reméljünk? Mit tégyünk? Nevezetesebb két kérdést nyelvünkben nem talál-

lunk, 's ezekre jövendőt és tanácsot honnan kérhetnénk inkább mint a' lefolyt időknek, mint a' szemlélődés 's tapasztalás kincseivel oly gazdag három utolsó századoknak, vagy bár ha szabad lenne utolsó tízedeknek, historiájától, ez ősz Pythiától melynek jóslatai mindég igazak mindég fontosok, bár nem mindég 's mindennek könnyen érthetők is. — A' múlt idő igaz tüköre a' jövendőnek, melybe midőn vissza tekintünk, azt látjuk, a' mi előttünk áll, mert az ember mindég nem több 's nem kevesebb volt és lesz mint ember, 's ezerféle környülmények között ezerféle különböző alakban, de mégis mindég és mindenütt ugyan azon eredeti vágyainak ki elégitésére tör, és küzd, 's kérjük-meg az időknek és helyeknek bár mely különbségeit, e' valónk méjjebe gyökéredző vágyaink tárgya seholt sem volt, 's soha sem is lesz más, mint egyfelől idegen önkénytől való függetlenség, másfelől céljaink valósitására szolgálható eszközöknek, tehát testi lelki erőinknek készségeinknek, külső vagy onunknak egyszóval hatóságunk körének szélesítése. — E' két egymást tetszőleg korlátló, de helyesebben tekintve kiegészítő feltétel valósitására törekszik, tudtával 's tudtán kívül mindenki; ezeknek, ott hól az egyes erőt hatalmasabb ellenhatás gátolja, lehetővé tétele, szülő oka és célja, minden keskenyebb 's tágasabb egyesületeknek, 's tehát a' polgári társaságnak is. — Egyesekben mind ösztön, mind tehetség szinte mondhat-

ni egyaránt feltaláltatik e' két eredeti vágyak kielégítésére, de azon társaságoknak, melyekbe kik-kít a' sors vetett, helyheztetése, sokszor történet, erőszak vagy tudatlanság szülte rendszabásai, nagyon különbözőleg hatnak vissza az egyes ember törekedéseinek mind arányára mind sikerére, 's ámbár a' társasági viszonyok filozófiája meglehetősen ki is lenne már ma fejtve, de a' nagyobb 's kisebb társaságok rendszerébe, millió szalak fonadékival belé-szótt fonákságok gyakran a' legtisztábban átlátott javítást is lehetlenné legalább felette bajossá teszik, néhol kisebb másutt nagyobb mértékben, és már éppen innen indul ki az én szerencse-mondó jóslatom, mely szerént állítani merem — (vajha igazam lenne 's azt bé is bizonyíthatnám) — hogy bár Magyarországnak mostani törpe állása tagadhatatlan is, de jövődre nézve a' jóllétel és polgári hatalom pályáján való előhaladásra nyiltabb út és biztosabb kinézések állanak előtte mint a' milyekkel Európa ma fennebb álló nemzeteinek nagyobb része dicsekedhetik. Ez állításnak kivilágosítása legyen buzgó 's már második új esztendei kívánatom, Olvasó-társim által a' hazához.

Idegen önkénytől való függés vagy függetlenség részszerént természeti, részszerént mesterséges okokból származik.

Természetileg emberi állapotunk folyadéka, hogy egyikünk a' másik nélkül szükölködik, 's életünk fentartása, szintúgy mint örömink kostolása, csak költsönös kicserélés

által lehető. A' gyermek, ki létét, táplálátját, értelmi fejlődését, úgyszólva egész jövőndőjét szülőjinek köszöni, mind ezeket az örömök legszebbikével bőven visszafizeti. A' szántóvető élelmet ad a' kézmívesnek, ez amaszt az élet-kellemek ezerféle eszközeivel ruházza-ki'sat. De ez a' költsönös függés magában-véve nemhogy terhes vagy alkalmatlan volna, sőt inkább az emberi egyes erők véges és csekély volta miatt, létünknek 's éldelletinknek múlhatatlan feltétele; 's az lenne valóban a' legszerencsétlenebb függésbe helyheztetett ember, ki minden szükségének kielégítésében csak önhön magára volna szorúlva. Ellenben a' költsönös függés éppen úgy nem alkalmatlan, mint a' levegőnek témérdek nyomása testünkre, melyet ugyanannak ellen-nyomása miatt nem érezzünk. Nyom tehát, 's ez a' legnagyobb terhet a' világon, csak az a' függés mely költsöntelen, vagy legalább időmtalan viszonyú, 's ez az eset fordul elő mindég egy oly társaságban hol az ész, ismeret és szerencsejovai, vagy a' míveltség és vagyóhosság, szerfelett egyenetlen részesedéssel vannak felosztva annak tagjai között. A' szegény és a' tudatlan, bár mi legyen irva rólok a' törvénykönyvben, természetes sklávjai annak ki lélek és vagyon kincseivel gazdagabb. — Az kinek milliojából nem csak természet szülte vágyainak hanem capriciájinak bétöltése is kitelik, ki nemcsak azt teheti hogy felteszemgyönyörüségből szánkázzék, vagy gyümölcs-

től görbedező kertjének hives árnyékiban sétáljon, hanem például azt is, hogy Juliusban havat hordatván egy fő város útszájira, különösséget szomjazó beteg kívánatit nyári-szánkázással csiklándoztassa, vagy téli-fagy közepén teremtem kertet maga körül, 's más felől az ki maga 's háznepe számára kétesen küsdik a' sorsal csak mindennapi kenyérért, szemben egymással mily egyenetlen helybeztetésű árusok. Amaz mondhatni semmit sem von el magától, ha ennek mindent ad, ennek pedig mily feltétel — bár szabadság, bár karakter megtagadása volna is az — lehet igen drága, amannak semmijéért? Egy ügyvédnek fél órai munkájáért, tegyük fel keveset mondva, 'csak egy nap dolgozzék, vagy egy napi munkája bérét adja a' tudatlan pimasz. Igy tehát úgyszólván magának $1/365$ részével vásárolta-meg amannak csak $1/17520$ -adnyi lételet, 's mennyiszerte 48 több 1-nél annyiszorta inkább szorult ő amarra, tehát annyiszorta függőbb, mint az tőle megfordítva. A' műveltség és vagyon mértékének szerfeletti különbsége a' társaság tagjai között, természetes oka tehát a' költsöntelen vagy, legalább az idomtalan viszonyu, és így az önkénynek mezőt nyitó függésnek, mely az emberi nyomoruságok' egyik legkeserűbb ingrediense.

De tovább megyek, 's azt állítom, hogy a' műveltség és vagyonosság idomtalan különbségének kedvetlen következései nem csak a' szegény (ezen kifejezés alatt a' műveltség

hijányát éppen úgy befoglalom mint a' vagyontalanságot) hanem szintúgy a' (mind két értelemben) gazdagabb részre is vissza háromlanak, 's így a' függést okozó egyenetlenség, a' társaság minden tagjait egyaránt sujtoló csapás. Légyen bár valaki Olympos mindenik Istenének választott kedvence, Krezus aranyát Plátó észreptével 's Leibnitz tudományával egyesitse, szegény lesz mégis kincseinek közepette, ha nem talál kitől, 's mit cserélni-bé ezeknek árrán magasbb vágyainak kielégítésére; mert mind testi mind lelki vagyonunknak csak parányi része az, melyet élvezetünk közvetlen eszközéül felhasználhatunk, a' többinek becsét a' közlés és csere adja-meg. A' 100 négyszeg mértföld birtokossa is nem többet mint 24 vékát képes megemészteni esztendő alatt temérdek-gabona táraiból, a' többivel cserél de csak azt a' mi másoknál feltalálható. Az észnek kincsei, mint az arany a' hegyek gyomrában, becs nélkül hevernek magunkba zárva, érdemeket 's hasznokat csak az adja meg ha napfényre, 's kerengésbe (circulatio) indulnak, és Rembrandnak Filozofussa ki egy földalatti boltban, egymásban kapcsolt kezekkel mozdulatlanul ül, 's a' dolgok okáról maga számára elmélkedik, a' milyen pompás képnek, a' valóságban, éppen oly silány és unalmas valami lenne. Végre nem úgy van é? Szívünk legmennyeibb érzései rokon viszhang nélkül csak kinzó ostorink. — Azért a' pénzes ember üres piatzon, a' magass ideák é-

therében fellengő ész, kit kora 's környezői nem értenek, az égi párt hasztalan kereső Psyche szerencsétlenebbek a' dúsok ajtajánál tántorgó 's néha valamit csak ugyan kapó koldusnál. — Kép nélkül szólván: Önnön vagyunk értéke nem apad de nő az által ha mások is körülöttünk dúsak test, lélek és szerencse javaiban, sőt annak minden becse csak abból áll, hogy mások tulajdonának, még pedig önként elfogadott, osztozó társává teszen. Az a' társaság melynek minden egyes tagja az ész és szív legmagassabb miveltségét legszélesebb esmeretekkel, a' test teljes erejét 's épségét hajlékonysággal, 's gyakorlati készséggel, önnön fáradsága gyűteményt eldödökről maradt tárokkal, lehető legnagyobb, de egyszersmind mindenik egyenlő mértékben egyesítene, állana kétségen kívül a' jóllétnek legmagassabb lehető fokán, valamint szintén az is melyben kiki közelítőleg egyaránt szegényül, 's egyaránt keskeny ideák körére szorítva élne, vélekedésem szerint csakugyan sokkal boldogabb volna oly népnél, melyben egyik felekezett Sardanapálushi kények között feszeng míg másik a' mindennapi kenyér lehető legkisebb mértéke felett alkuszik a' természettel, egyik rész tudása körének a' földön elég széles mezőt nem találva a' csillagok között bolyong, míg találtatnak olyak is és pedig elég számosan kik a' jámborabb házi állatoktól szinte csak darabosan articulált szó-ejtésekkel különböznek, 'sat.

Ha tehát ily kívánható valyon éppen oly remélhető is é ez a' test 's lélek javai egyenlítése, nivellirozása? Valyon véres rázkodások revolutiok nélkül eszközölhető é? Ha eszközölhető volna is, valyon tartós lehetne é, vagy talán kevés századok — tán tízedek alatt ismét a' mostani sulyaránytalanság kerülne elé, minden rossz, 's mint némelyek hiszik jó okozatival együtt; 's talán az ilyes képzetek csak az úgy nevezett jó szivü azaz gyenge fejü Philantropusok üres ábrándozásaik közzé tartoznak, sőt talán Radicalismus, Szent Simonismus, 's Isten tudja még micsoda Popáncz nevezetek alatt torkába verődnek annak, kinek üres koponyájába meg nem fértek? — Menjünk egyenesen felelni a' kérdésre. Én részemről tökéletes meggyőződésemet nyilatkoztatom-ki a' fétől, hogy valamint egyfelől tökéletes egyenlőség lehetetlen, úgy másfelől az a' műveltség és vagyonosság heli *idomtalan különbség*, mely nálunk, 's más nemzeteknél talán még nagyobb mértékben áll fen, koránt sem az emberi természetből, 's a' dolgok önkéntes folyamatjából kifejlődött következés, hanem a' természetben erőszakot tevő visszás rendszabásoknak *mesterseges* okozatja, melyek nélkül az emberiségnek ész, és külső vagyon kincseiből egyesülő tőkéje nem csak folyvást, 's talán sebesebb haladással nevedett, de egyszersmind (ha nem is tökéletesen mert ez lehetetlen) bizonyosan sokkal egyenlőbb részesedés mértéke szerént oszlott volna fel külön

nemzetekre, 's egyesekre; 's hogy ez nem így történt annak koránt sem az emberek természeti különbsége, 's abból eredő *természetes* függés az oka, hanem emberi tudatlanság önkény és erőszak által behozott *mesterséges* függővé-tétele egy résznek a' mástól, 's ha a' természet mindenk számára kínálkozó kincsei, melyek mint a' Nilus egész birodalom termékenyítésére voltak rendelve, néhány szűk árokra szorítódtak; ha a' mindenüvé kijutó nap világa helyébe némely sötét czelláknak ott is gyengén világító mécse tévődött; ha az emberiség juh csordákra, 's azokat gyapjok, tejek, bányáik árába legelő pásztorokra osztatott-fel, kell é még a' természet mostoha anyai tulajdonságát venni-fel hypothesisül hogy szerencsétlen különbözőseinket kimagyarázzuk? A' természet azt mondják különbféleséget szeret. A' Czedrus oldala mellett földön csuszó perje fű tenyészik. Az élefantól kezdve le a' búzabogárig mennyi gráditjai állanak a' nagyság, forma, ügyesség; erő által megkülönböztetett állatoknak. Azonban azt a' különbféleséget a' különböző nemekben megengedve valyon nem éppen ellenkezőt találunk e' az egyneműekre nézve minden lépten? ki látott oly Elefantot, mely a' másiknak leczkét adott volna? Vagy melyik farkas tulajdonítja magának hogy neki az együtt szerzett prédából több része van társainál. Az élő-fa, anya földjétől szívott nedvességeit soha sem osztja, ha emberi erőszak nem kényszeríti, egyenetlen mértékkel ágai között, 's

ennek következtében; bár a' nappal szem-
 be álló almák valamivel talán pirosabbak lesz-
 nek, fog é mégis ugyanazon tör'sök gyümöl-
 csei között akkora különbség lenni, hogy e-
 gyik száz fontot nyomjon míg a' másik fél
 lótnyi. Éppen így hiszem azt hogy ha kába
 emberi rendszabások rendzavaró befolyása
 közben nem jó, műveltség és vagyon az em-
 beriség nagy élő-fájának e' két természetes
 gyümölcsei, önként az egyenlőséghez nagyon
 közelítő, mértékszerben tenyésznek az egészen
 's részen is, 's a' milyen természet szeréntinek
 mondom azt hogy a' szegény és tudatlan min-
 dég sklávja a' dúsnak és eszesnek, éppen
 oly természet elleninek állítom azt a' szer-
 feletti való vagyon, 's műveltségbeli különbsé-
 get, mely e' szomorú függést okozza. Sőt arra
 is kiterjed hitem hogy míg ezen különbségek
 az emberiség részei, 's tagjai között súlye-
 gyenbe nem jönnek addig nemünk forró hi-
 degleléshez hasonló rázkodásaiból ki nem o-
 csúlhat. Szerencsésnek tartom azért azt az or-
 szágot mely maga kebelében erre a' nyug-
 pontra könnyen, a' tulajdonosi szent jus sé-
 relme, 's testvér-ölő véres rázkodás nélkül
 elérhet, 's ezerszer szerencsésnek a' Magyar
 hazát mely ezt sok más nemzeteknél könnyeb-
 ben biztosabban 's veszély nélkül nem csak
 eszközölheti, de mint örvendetes előjelek nyo-
 mán hinni lehet, eszközölni akarja, 's tehát
 fogja is. Ezt kivilágosítani első kötelességem
 lesz mihelyt az emberi szív eredeti vágyai-
 nak másodikatól, mely ha nem is oly erős

és feltételetlen mint a' függetlenség ohajtása,
de tetteink rugóji között minden esetre főhe-
lyet foglal — gondolatimat kifejtendem.

(folytatása következik).

Zschokké Prometheusából.

N é p n é k u í r ó,

Milyenek kell egy népújságnak lenni?

A' nép, gyermek. Ki ezt felemelni a-
karja; annak előbb le kell ereszkedni, s úgy
szólani hozzá, mintegy 8 vagy 10 eszten-
dős okos gyermekhez, kinek észfogatai kor-
látozottak, ki a' képzőerő és érzés hatal-
mának van inkább alája vetve mint az ész
törvényeinek. Ezért szereti az a' csudálatost;
sok csudát lát; s a' leghihetlenebbet sokkal
könnyebben hiszi, mint a' legegyszerűbb igaz-
ságot. A' konyhán, pajtán és ekén túl, né-
ki; minden egyéb költőinek látszik. Ezért a-
talján képekben kell hozzá szólni, de nem
keresve, hanem egyszerűen, mint a' Luther-
fordította Biblia; mint a' Tsehudi vagy má-
sok Kronikáji. Ez az igazi néptón! Száraz
értekezések, elvont észfogatok idegen nyelv
előtte. Falulakosinknak csak legkevésb része
képes papja beszédjeit megérteni, vagy gon-
dolatfolyamát öt minutáig szakadatlan követ-
ni. Nagyon kevés is van benne a' falusi hall-
gatónak, ki csak egyes helyeit fogja fel a'
beszédnek; inkább nézi a' külsőt és történe-
test; s éppen a' többi, mi eszükön túlhat;

a' legkedvesebb, megfoghatlanabb, csudálatosabb és szentebb előtte. A' keresztény paraszt, a' deák nyelvnek az isteni szolgálatbeli kitiltásával, annak vonszó erejét, a' titoktelinek ingerét hiszi eltöröltetni, egyedül a' régi Róma nyelvét tartván papja ajakaira érdemesnek Isten' oltára előtt, 's mintegy közelebb hatván az által füléhez.

El tehát a' szoross tudományos értekezésekkel népujságból! Öltöztess mindent történelmi köntösbe. Mesét, történetet minden gyermek örömmel hallgat. 'S ha tanításod, véleményed sikerülni óhajtod, szövd-bé, száraz okoskodás helyett, egy tutzet közmondásba. Így kijösz. Közmondások axiomáji a' miveletlen csoportnak, gyökalapjai házi és életbölcességének, quintessentiája az egész elővilág tapasztalásainak. 'S ha még többet akarsz tenni, tanálj valami nevetséges oldalt azon, a' mit megtámadsz. Nép, mint gyermek, gunyt és csípkedést szeret. Egy bohó gondolat többet ér száz okoskodásnál. Az ember leneveti 's ráhagyja.

Mindenek felett, hogy a' nép' bizodal-mát megnyerd, annak előitéleteit előre mindjárt ne ostorozd. Semmit el ne siess! Hasonló véleményben légy vele, 's előbb kösd össze annak előitéletével jobb itéleted'. Későbbre maga veszi észre magában az ellenkezést, ingadoz, kételkedni kezd, 's a' helyest az igazit keresgéli. Ekkor bölcsebbnek látszik tanítójánál, a' mi hízelgő mind két résznek, csak különböző értelemben.

Eppen nem is szükség, ha népnek írsz; kimondani, hogy nékie írsz. Tudja ő mi neki, és felfogó erejéhez való, ha nem mondd is. A' *közember*, annak is nevezi ugyan magát, ha a' tudós kevélység elől saját kevélységét, de csak úgy félignyre, el akarja rejtteni; még sem igen szívelli, ha *közembernek* nevezik. Már külsője a' népiratnak csalja őt magához, 's mondja mi neki való. Ne vékony, fejér papiros: ez a' városi gyenge kezekbe illik; vastag, szürke papiros, mely a' napi durva munkáktól csontkeménnyé vált kezekbe fogható, érezhető; durva sötét, mint *Florenz és Lion, Bruntzvik, 's Argirus' historiája*; címje, mint a' kalendáriomé veres feketével; így kap a' nép rajta; 's oly formán mint a' dohány árus bolt előtt: „*Igazi valóságos török dohány*“ vagy pedig: „*A' látott hallott magyar hirhordó, mely egyszerűen elbeszelli, mi történik édes honjában; 's azon kívül a' világ több részeiben mit csinálnak az okosok és bolondok.*“

Ugyancsak Zschokkétól.

Mesterség hazudni.

Nem igazat költeni; éppen nem mesterség. Azt minden tökfő teheti. Az igazi mesterség abban áll: két tételből, mely mindenik igaz magában, ravasz egybetétel által, harmadikat elő állítani, a' mi hazugság. Ez a' Rabulisták legnemesebb, de legszokottabb módjok is.